

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ В
ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пяп04-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська

Красової Дар'ї Володимирівни

Науковий керівник:
доктор філософії

Кравець Олена Іванівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТІ	6
1.1. Розмовна лексика як складова частина лексикології.....	6
1.2. Особливості розмовної лексики та її місце в сучасній японській мові.....	9
1.3. Історія розвитку та вплив соціально-культурних чинників на формування японської розмовної лексики.....	11
Висновки до Розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА КУЛЬТУРУ ЯПОНЦІВ	15
2.1. Гендерні відмінності японської розмовної лексики.....	16
2.2. Експресивно-емоційні ознаки розмовної лексики.....	17
2.3. Лексичні запозичення в розмовній японській мові.....	19
2.4. Використання розмовної лексики носіями субкультурних угруповань: аніме, манга, дорама	22
Висновки до Розділу 2	24
ВИСНОВКИ	26
АНОТАЦІЯ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

Сучасний світ, насичений культурними та мовними різноманітностями, захоплює нас своєю унікальністю і неповторністю кожної національної мови. Особливе місце серед цього багатства належить японській мові, яка відзначається своєрідністю та глибоким семантичним змістом. Одним із ключових аспектів, що відображає багатство та специфіку японської мови, є розмовна лексика.

Розмовна лексика в японській мові відіграє надзвичайно важливу роль у спілкуванні та у відтворенні культурних особливостей суспільства. Вона не лише відображає тонкощі емоцій та ставлення до співрозмовника, а й віддзеркалює соціальний статус та суспільний контекст.

Розмовна лексика в японській мові має велике значення для побудови взаємозв'язків між співрозмовниками. Вона дозволяє виражати ввічливість, повагу та багато іншого залежно від контексту та стосунків між особами. Крім того, розмовна лексика часто відображає модні та сучасні тенденції, що робить її постійно змінною та живою. Також варто зазначити, що в японській мові існують різноманітні діалекти та мовні варіанти, які можуть відрізнятися від стандартної лексики. Це відображає багатство культурного спадку різних регіонів Японії та різноманітність способів сприйняття світу.

Актуальність теми зумовлена тим, що японська мова та культура привертають значну увагу дослідників з усього світу, тому розуміння особливостей розмовної лексики допомагає краще вивчати та оцінювати японську культуру та її комунікативні звичаї. Розмовна лексика часто відрізняється від писемної мови, і вивчення цієї частини мови дозволить краще розуміти реальні ситуації спілкування в японській мові. Це має практичне застосування в повсякденному житті, бізнесі та під час подорожей в Японії. У сучасному світі спостерігається розвиток технологій, що безумовно спонукає японську мову наповнюватись все новими й новими словами, як власними, так і запозиченими. Японія відома своїм закритим способом ведення державної політики протягом усієї своєї історії. Сучасні умови світової взаємодії

ставлять Японію в таке положення, що змушує переглянути способи ведення зовнішньої політики та відкриватись для зовнішнього світу.

Дослідження розмовної лексики допоможе зрозуміти, як мова розвивається та адаптується до сучасних реалій та соціокультурних змін. Це стає особливо важливим в контексті швидкого розвитку технологій та глобалізації. Розмовна лексика в японській мові багата на вирази, ідіоми та ввічливі форми, що створює широкий простір для дослідження різноманітних аспектів мовного виразу. Таким чином, вивчення особливостей функціонування розмовної лексики в японській мові є актуальним та цікавим напрямом дослідження, яке відкриває широкі можливості для вивчення та розуміння мовної та культурної специфіки Японії.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей вживання та функціонування розмовної лексики в сучасній японській мові.

Досягнення поставленої мети передбачене розв'язанням наступних завдань:

- висвітлити теоретичні аспекти розмовної лексики;
- відстежити історію розвитку та вплив соціально-культурних чинників на формування японської розмовної лексики;
- проаналізувати вплив розмовної лексики на формування національної ідентичності та культуру японців;
- визначити гендерні відмінності притаманні розмовній лексиці японської мови;
- здійснити аналіз розмовної лексики в різних анімованих та графічних творах (аніме, манга та дорама)

Об'єктом дослідження виступає розмовна лексика в сучасній японській мові.

Предметом вивчення є особливості використання та функціонування японської розмовної лексики.

Матеріалом дослідження слугувала розмовна лексика японської мови, виокремлена шляхом суцільної вибірки з популярних аніме, манга, дорама різних жанрів.

Методи дослідження визначаються специфікою мети і завдань роботи, які зумовлюють застосування комплексної методики аналізу включаючи: описовий,

зіставний, метод суцільної вибірки. *Описовий метод* дає змогу порівняти особливості функціонування тієї чи іншої лексичної одиниці розмовної лексики в різних сферах. *Зіставний метод* залучено для встановлення гендерних розбіжностей розмовної лексики. *Метод суцільної вибірки* дозволив виокремити, опрацювати джерела та здійснити відбір лексичних одиниць розмовної лексики, які стали матеріалом нашого дослідження.

Наукова новизна курсової роботи визначається у підході до висвітлення специфіки функціонування розмовної лексики в японській мові, як прояву національної ідентичності та культури японців. Новизною відзначається здійснення багатоаспектного аналізу використання розмовної лексики носіями субкультурних угруповань, а саме: аніме, манга, дорама. Результати дослідження можуть бути корисними для розробки ефективних методик вивчення японської мови.

Практичне значення полягає в можливості застосування результатів дослідження у подальшому вивченні проблематики функціонування та використання розмовної лексики. Проаналізувавши чинники впливу на розвиток розмовної лексики, ми отримали можливість краще розуміти еволюцію японської мови та культурного контексту, що стає основою для подальшого вдосконалення методів навчання її як іноземної. Дослідження впливу аніме на розмовну лексику виявляє нові тенденції у мовленні та сприяє розширенню наших лінгвістичних знань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТІ

Розмовна лексика є одним із найживніших і водночас найважливіших компонентів будь-якої мови. Вона не тільки відображає повсякденне життя і спілкування людей, але й глибоко впливає на їх сприйняття навколишнього світу. Розмовна лексика визначається специфічними ознаками, які надають їй своєрідності та експресивності.

Незважаючи на повсякденне використання, розмовна лексика є однією з найважливіших і найважливіших складових будь-якої мови. Вона не тільки відображає наше повсякденне життя та спілкування, але й глибоко впливає на наше сприйняття навколишнього світу. Розмовна лексика відбивається в специфічних ознаках, які надають їй своєрідності та виразності. Ця форма мови, яка розвивається в результаті безпосереднього спілкування людей, передає не лише інформацію, а й емоції, почуття та відображає внутрішній світ кожної особистості. Його експресивність полягає в здатності передавати не тільки смислове навантаження, а й емоційне забарвлення, що робить мовлення більш виразним і насиченим.

1.1 Розмовна лексика як складова частина лексикології

Розмовна лексика виступає як неформальний засіб спілкування, який дає змогу вільно й невимушено висловлювати свої думки й почуття. Це дозволяє нам упізнати себе в суспільстві та виразити свою особистість через мову. Важливою властивістю розмовної лексики є її здатність відображати та адаптуватися до соціокультурних змін у суспільстві.

Взаємодія розмовної та письмової лексики створює лінгвістичний ландшафт, у якому кожен елемент має своє місце та функцію. Ця взаємодія сприяє розвитку мови, збагаченню її новими виразами та семантичними відтінками.

Перш за все, слід зазначити, що розмовна лексика не випадково відокремлена від лексики літературної. Це своєрідний «живий» організм мови, який постійно трансформується під впливом соціальних, культурних та індивідуальних факторів. Це набір слів, який використовується в ситуаціях неформального спілкування, де кожне слово несе не тільки смислове навантаження, а й емоційне забарвлення. Крім

того, розмовна лексика має неофіційний характер, тому відсутність формальних обмежень дозволяє вільно і невимушено висловлювати свої думки та почуття. Функції розмовної лексики важливі для будь-якого виду спілкування. Він не тільки служить для передачі інформації, але й створює емоційну атмосферу, допомагає встановити контакт між співрозмовниками і навіть визначає соціальну приналежність. Розмовна лексика живе в постійній взаємодії з книжною. Вони взаємопов'язані та взаємообумовлені, і ця взаємодія сприяє багатогранному розвитку мови в цілому. Як один з основних елементів мовної системи, відрізняється від писемної мови своїми унікальними особливостями. Вона не лише передає інформацію, але й відображає емоційний стан говорящого, його внутрішній світ та відношення до обговорюваної теми. Зважаючи на це, можна виділити кілька характерних рис розмовної лексики.

Розмовна лексика відрізняється експресивністю, емоційним забарвленням, використовує фразеологізми, сленгові вирази та жаргонізми, роблячи мову більш живою, образною та емоційною. Ці мовні елементи допомагають створити особливу атмосферу спілкування, підкреслити колоритність мовлення.

"Розмовна лексика є найдинамічнішим шаром мовної системи, вона постійно поповнюється новими словами та виразами, які відображають зміни в житті суспільства, культури, моді."(С.І.Бібик, 2010)

На відміну від офіційної, розмовна лексика вживається у неформальному спілкуванні, де люди вільніше висловлюють свої думки та емоції, без обмежень, характерних для офіційного стилю. Її не використовують в офіційних документах, наукових працях або в офіційних ситуаціях.

Варіативність є однією з ключових особливостей розмовної лексики. Вона відзначається багатством варіантів слів і виразів, синонімів, а також авторських новоутворень. Мовці вільно маніпулюють мовним матеріалом, змінюючи його залежно від контексту, своїх потреб та власних уподобань.

Окрім вищезазначених, розмовній лексиці притаманні й інші особливості: динамізм (постійне оновлення, поява нових слів та виразів), простота (використання простих граматичних конструкцій, коротких речень, звертань, еліптичних

конструкцій), фамільярність (вживання фамільярних слів та виразів, звертань на "ти").

Саме ці особливості роблять розмовну лексику живим, динамічним пластом мови, який постійно розвивається та змінюється, відображаючи сучасний стан мови, її зв'язок з життям людей, їхніми почуттями, думками та емоціями.

Нарешті, розмовна лексика має усну форму. Оскільки вона переважно використовується в усному мовленні, вона часто має фонетичні особливості, які властиві лише усному спілкуванню. Це може бути зміна вимови, скорочення слів, вживання інтонацій та пауз для наголошення на певних деталях.

"Розмовна лексика грає важливу роль у спілкуванні та має різноманітні функції, що визначають її значення для мовленнєвої діяльності. Вона служить засобом обміну інформацією та створює сприятливу атмосферу для взаєморозуміння.

Ця лексика також дозволяє емоційно забарвити мовлення, надаючи йому виразності та образності. За допомогою емоційно забарвлених слів і виразів можна виразити почуття та емоції, надавши своїм висловлюванням особистісний відтінок.

Крім того, розмовна лексика сприяє встановленню контакту між співрозмовниками та підтримує бесіду, допомагаючи знаходити спільні теми для обговорення. Використання специфічних слів та виразів робить можливим зв'язок між людьми.

Нарешті, вона відображає приналежність говорячого до певної соціальної групи чи професії. Використання сленгу та жаргонізмів може свідчити про ідентифікацію з певним колективом. Як результат, розмовна лексика надає мовленню ефективність, експресивність та можливість виявити свою приналежність до певних соціальних груп.

Джерела розмовної лексики досить різноманітні і включають різні типи слів та виразів, які вживаються в повсякденному мовленні для вираження різноманітних концепцій та ідей.

Першим джерелом є загальнонародна лексика. Це слова, які вживаються всіма носіями мови, але в розмовному мовленні набувають нових емоційних відтінків та

значень. Вони є основою для усного спілкування і включають в себе широкий спектр слів, що відображають різні сфери життя та емоційні стани. Діалектні слова, які вживаються на певній території та можуть проникати в розмовну лексику загальнонаціональної мови. Вони надають мовленню колориту та специфічного відтінку, що залежить від місцевих особливостей та культурних традицій.

Сленг і жаргонізми також є важливими джерелами розмовної лексики. Сленг вживається певними соціальними групами (наприклад, молоддю, спортсменами, музикантами) і додає їх мовленню експресивності та індивідуальності. Жаргонізми, у свою чергу, використовуються в певних професійних сферах і допомагають спілкуватися фахівцям відповідної галузі. Нарешті, запозичення з інших мов також впливають на розмовну лексику. Слова та вирази, запозичені з інших мов, часто набувають нового значення та емоційного забарвлення в розмовному мовленні, завдяки чому збагачують українську мову та роблять її мовлення більш різноманітним та експресивним. Таким чином, розмовна лексика використовується людьми для ефективного спілкування та включає в себе різні джерела, які відображають різноманітні аспекти культури та соціального життя.

1.2. Характеристика розмовної лексики та роль її вживання в японській мові

Японська мова, як і будь-яка інша мова, має своєрідну розмовну лексику, яка відображає культурні та історичні аспекти суспільства. У цій частині ми розглянемо основні особливості розмовної лексики японської мови та її роль у спілкуванні.

Характеристики розмовної лексики японської мови можна окреслити так:

1. **Ввічливість і експресивність:** японська мова має багато форм ввічливості, які використовуються в розмові, щоб висловити повагу та увагу до співрозмовника. Наприклад, використання форм вищої ввічливості (кейго) має на меті висловити повагу до старшої або вищої особи.

2. Словниковий запас: розмовна лексика японської мови може бути більш простою та неформальною порівняно з письмовою мовою. У ньому багато сленгу, сленгу та ідіом, які використовуються в повсякденному спілкуванні.

3. Система вираження: в японській мові існує багато різних форм вираження, які використовуються відповідно до контексту та відносин між співрозмовниками. Наприклад, використання формальних або неофіційних мовних конструкцій може вказувати на ступінь близькості між індивідами.

Роль розмовної лексики в японському спілкуванні можна розділити на такі аспекти:

1. Вираження особистості: використання розмовної лексики дозволяє мовцеві висловити свою особистість і почуття, даючи йому можливість створити більш особисте та довірливе спілкування.

2. Підтримка соціальних зв'язків. Розмовна лексика японської мови відіграє важливу роль у встановленні та підтримці соціальних зв'язків. Це дозволяє підтримувати близькі стосунки, а також створювати точки дотику між співрозмовниками.

3. Створення атмосфери: використання розмовної лексики допомагає створити певну атмосферу спілкування, будь то дружнє, офіційне чи неформальне.

Розмовна лексика японської мови насправді є відображенням багатовікової культурної спадщини та історичних традицій. Кожне слово в цій мові несе в собі глибоке значення, яке корениться в стародавніх звичаях, філософії та соціальних нормах Японії. Зрозуміти цей словниковий запас означає зануритися у світ японської душі, розкрити її внутрішню гармонію і відчути тонкощі її спілкування.

Одним із ключових аспектів розмовної лексики є ввічливість і повага до співрозмовника. В японській культурі існує велика кількість виразів і формул ввічливого спілкування, які виражають шанобливе ставлення до іншої людини. Навіть у звичайних розмовах збереження гармонійних стосунків між

співрозмовниками надзвичайно важливо. Наприклад, японська мова має окремий набір виразів для вираження вдячності, що відображає культурну важливість вдячності в їх суспільстві.

Іншим важливим аспектом є використання термінів, які виражають поняття, унікальні для японської культури. Наприклад, термін «和» (ва), що означає гармонію або спокій, дуже важливий у японському способі мислення та спілкування. Цей принцип пронизує всі сфери життя і знаходить своє відображення в мові. Існує також багато виразів, які виражають поняття «поміркваність», яка поєднує в собі елегантність, гідність і стиль. Це важливий аспект японського спілкування та культурного самовираження.

Крім того, розмовна лексика японської мови також відображає унікальні аспекти їхнього суспільства та традицій. Наприклад, у словниках багато термінів, пов'язаних із традиційними ремеслами, культурними подіями та святами. Ці слова не тільки виражають певні поняття, а й зберігають історичну спадщину країни.

Таким чином, вивчення розмовної лексики японської мови – це не тільки спосіб оволодіння мовою, але й більш глибоке занурення в культурні та історичні аспекти Японії. Це допомагає розкрити їхній багатогранний спосіб мислення та спілкування та зрозуміти значення кожного слова в контексті їхнього суспільства.

1.3. Історія розвитку та вплив соціокультурних факторів на формування японської розмовної лексики

Історія розвитку японської мови - це невичерпне джерело вивчення культурних, соціальних та історичних аспектів Японії. З роками формування, змішування й еволюція, японська мова стала однією з найбільш цікавих та складних мов у світі. Одним із ключових чинників, які вплинули на формування японської розмовної лексики, є соціокультурні зміни, що відбувалися на протязі століть.

Історія Японії, яка охоплює тисячоліття, пройшла через різноманітні періоди: від давніх часів Японії до сучасності. Кожний з цих періодів вніс свій внесок у формування мови через політичні, культурні та соціальні зміни.

Розкриття аспектів історії Японії дозволить нам глибше зрозуміти не лише саму мову, вплив історії, але й суспільство та культуру Японії в цілому. Надання історичного контексту і аналізу соціокультурних впливів допоможе виявити тісні зв'язки між мовою та соціумом і розкрити важливі аспекти формування японської ідентичності через її мову.

Таким чином, цей розділ пропонує поглиблене вивчення історії розвитку японської мови, враховуючи вплив соціокультурних факторів, що змінювалися на протязі століть.

Історію розвитку та формування японської розмовної лексики можна охарактеризувати наступними етапами:

1. Давній історичний період

У період до 8 століття н.е. Японія мала обмежені контакти з іншими культурами, що сприяло формуванню унікальної мовної системи. На розмовну лексику того часу вплинули сільське господарство та військові потреби, а також міфологія та релігія, як-от синтоїзм і буддизм.

2. Середньовіччя та період Едо (17-19 ст.)

У період Едо відбулося зміцнення феодального ладу та відірваність країни від світу. Це призвело до розвитку специфічного соціального ладу та культурного контексту, що знайшло відображення в розмовній лексиці,

3. Модернізація та епоха Мейдзі (19-20 ст.)

Під впливом зовнішніх факторів, таких як запровадження заходів модернізації та відкриття країни світу, японська культура зазнала значних змін. Він також вплинув на розмовний словниковий запас, збагативши його новими виразами та фразами з англійської та інших європейських мов.

4. Період після досягнень (20-21 ст.)

У сучасній Японії розмовна лексика продовжує розвиватися під впливом глобалізації, технічного прогресу та соціальних змін. З'явилися нові терміни, пов'язані з Інтернетом, популярною культурою та науковими досягненнями.

5. Вплив соціальних і культурних факторів

Ієрархічна структура суспільства: стосунки в суспільстві відображаються у використанні форм ввічливості та вираження поваги, що впливає на розмовну лексику.

Міграційні потоки та контакти з іншими культурами: вплив інших мов і культур сприяє появі нових термінів і виразів у розмовній мові.

Технологічний прогрес: розвиток технологій проявляється у появі нової лексики, пов'язаної з комп'ютерами, Інтернетом та іншими аспектами сучасного життя.

Таким чином, історія розвитку японської розмовної лексики демонструє безперервні зміни, спричинені соціокультурними та історичними факторами, які відображають розвиток японського суспільства та його взаємодію зі світом.

Висновки до розділу 1

Розмовна лексика є важливою складовою лексичної системи мови. Вона відображає динаміку розвитку мови, її зв'язок з повсякденним життям людей, їх емоціями, почуттями, думками. В усній формі спілкування вживається розмовна лексика, вона емоційно забарвлена, динамічна, схильна до змін і оновлення.

Розмовна лексика японської мови має багато характеристик, які відрізняють її від письмової лексики. Широке використання сленгу, сленгу та просторіччя надає йому емоційності та виразності, робить його більш живим і динамічним. Використання аббревіатур і аббревіатур є результатом прагнення заощадити мовний ресурс у спілкуванні. Використання фразеологізмів робить мову більш образною, виразною, надає їй колориту. Розмовна лексика часто емоційно забарвлена, вживаються епітети, метафори, порівняння та гіперболи.

Важливе місце в сучасній японській мові займає розмовна лексика. Його використовують у різних сферах життя: у повсякденному спілкуванні, у засобах масової інформації, у художній літературі, у кіно та на телебаченні. Його розвиток і зміни визначаються впливом соціальних і культурних факторів. Зміни в суспільстві, глобалізація, науково-технічний прогрес і модні тенденції активно впливають на формування розмовної лексики.

Підсумовуючи, можна сказати, що розмовна лексика є динамічним і мінливим пластом лексичної системи японської мови. Вона відображає сучасний стан мови, її зв'язок із життям людей, їхніми почуттями, думками та емоціями. Вивчення розмовної лексики дозволяє краще зрозуміти мовні процеси, що відбуваються в японській мові, і її зв'язок із суспільством. Вивчення розмовної лексики в сучасній лінгвістиці дає змогу краще зрозуміти процеси взаємодії між мовою та суспільством і розкриває через мовлення важливі аспекти людської культури та ідентичності.

РОЗДІЛ 2 ВПЛИВ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА КУЛЬТУРУ ЯПОНЦІВ

Вплив розмовної лексики японської мови на ідентичність та культуру є надзвичайно значущим. Японська мова, схожа на вишуканий гобелен, має в собі багатство значень, які виходять за межі простого висловлення думок. Особливо це помітно у розмовній лексиці, де мова не тільки служить інструментом спілкування, але й відображає глибокі цінності культури та ідентичності японців.

Розмовна лексика відображає культурні цінності японського суспільства, виражаючи повагу до старших, ввічливість, скромність та колективізм. Вона є основою японської ідентичності, формуючи сприйняття світу та взаємні стосунки. Спільна мова є не лише набором слів, але й сполучною ланкою, що об'єднує людей, створюючи відчуття спільності та приналежності до однієї культури. Розмовна лексика визначає соціальний статус, вік та роль співрозмовників. Використані форми ввічливості, вибір слів та тон висловлення створюють складну мовну ієрархію, яка відображає соціальну структуру Японії.

Мова є також зберігачем традицій та культурної спадщини, містячи в собі приказки, ідіоми та вислови, що передають цінності минулого. Розмовна лексика у японській мові є не просто засобом спілкування, вона є відображенням глибоких культурних цінностей, що притаманні японському суспільству. Вона відображає й передає такі важливі аспекти як повагу до старших, ввічливість у спілкуванні, скромність та колективізм, що є основою японської ідентичності. Ця лексика не лише служить засобом обміну інформацією, але й має важливу соціокультурну функцію.

Спільна мова в японському суспільстві є не лише збіркою слів, але і засобом об'єднання людей, що створює відчуття спільності та приналежності до однієї культури. Через спільну мову формується внутрішня спільнота, а її використання у спілкуванні сприяє підтримці та розвитку культурного спадку.

Розмовна лексика не лише відображає соціальний статус особи, але й визначає її вік та роль у спілкуванні. Вибір слів, форми ввічливості та тон висловлення створюють складну мовну ієрархію, яка відображає соціальну структуру японського суспільства. Це є одним із способів виявлення поваги до інших та дотримання соціальних норм.

Мова також виконує функцію зберігання традицій та культурної спадщини. У розмовній лексиці зберігаються приказки, ідіоми та вислови, що передають цінності минулого. Через це мова стає не лише інструментом спілкування, але й засобом збереження та передачі культурного доробку нащадкам.

Розмовна лексика визначає соціальний статус, вік та роль співрозмовників. Використані форми ввічливості, вибір слів та тон висловлення створюють складну мовну ієрархію, яка відображає соціальну структуру Японії.

Така лексика відображається у повсякденних розмовах, жартах та дружніх стосунках, формуючи ідентичність та культуру японців. Вона є душею народу, яка єднає, передає та визначає їхню сутність. Це не просто мова, але і своєрідна культурна спадщина, яка відображає дух народу та його традиції.

2.1. Гендерні відмінності японської розмовної лексики

Гендерні відмінності в японській розмовній лексиці відображають традиційні стереотипи та соціокультурні ролі чоловіків та жінок у японському суспільстві. Хоча сучасна японська культура стала більш рівноправною, але різниця все ще існує у вживанні мовних виразів:

- Ввічливість та м'якість виразів: У розмовній лексиці, жінки частіше використовують більш м'які та ввічливі вирази, які виражають турботу та уважність. Це може бути виражено в виборі слів, тону голосу та мовних жестах.
- Вживання "жіночої мови": У японському суспільстві існує поняття "жіночої мови" (onna kotoba), яка відзначається вищою ступенем ввічливості,

дрібницями та вживанням солодких слів. Це часто асоціюється з жіночістю та жіночими соціальними ролями.

- Професійна мова: У професійному оточенні, чоловіки можуть використовувати більш прямі та конкретні вислови, в той час як жінки можуть уникати агресивності та підкреслювати співпрацю та командну роботу.
- Вживання мови в групах: У групових ситуаціях, чоловіки можуть використовувати більш пряму та директивну мову, в той час як жінки можуть бути більш обережними та враховувати почуття інших.

Хоча ці відмінності не є абсолютними, вони можуть відображати загальні соціокультурні очікування щодо гендерних ролей у японському суспільстві. Подібні стереотипи поступово змінюються під впливом сучасних тенденцій та стрімкої індустріалізації, але все ще відчуваються в комунікативній та мовній практиці.

З часом традиційні гендерні ролі в японському суспільстві змінилися, що вплинуло на мовну практику. Жінки стають дедалі активнішими у публічному просторі, що призводить до зменшення вживання «жіночої мови». Чоловіки частіше використовують мову, яка виражає емоції та співпрацю.

Ця зміна гендерних ролей відбивається на мовній практиці через зміни у способі використання мови. Традиційно «жіноча мова» в японському суспільстві характеризується ввічливістю, підкресленням відносин і уникненням конфліктів. Проте зі збільшенням активності жінок у суспільному житті вони дедалі активніше беруть участь у спілкуванні, що призводить до зменшення використання цих традиційних мовних моделей.

З іншого боку, чоловіки, які також пристосовуються до нових соціальних ролей, можуть бути схильні використовувати мову, яка більш виражає їхні емоції та співпрацю. Це може бути пов'язано зі зміною способу відтворення маскулінності в суспільстві та бажанням створити більш емоційно відкрите середовище для співпраці.

2.2. Експресивно-емоційні ознаки розмовної лексики

Експресивно-емоційні характеристики розмовної лексики японської мови насправді є дуже захоплюючим аспектом. Вони дозволяють не тільки передавати значення слова, а й виражати емоції, настрої і відтінки почуттів. Наприклад, використання певних діалектних слів чи виразів може вказувати на прихильність до певного регіону чи групи людей, а також передавати відтінки смаку, національності чи соціального статусу. Така різноманітність інтонації та слововживання робить японську мову дуже багатою та цікавою для вивчення.

Одним із цікавих аспектів експресивно-емоційної лексики в японській мові є використання звуконаслідувань, відомих як «ономатопея» або «擬音語» (ぎおんご). Ці слова імітують звуки предметів, природних явищ, а також емоційні стани. Наприклад, «ぴかぴか» (пікапіка) може вказувати на яскраве світло, «わくわく» (вакуваку) — почуття хвилювання або нетерпіння. Ці вислови часто вживаються для того, щоб підкреслити емоційне забарвлення мови і додати мовленню виразності. Крім того, існують спеціальні вирази та слова, які використовуються для вираження ввічливості, поваги чи симпатії, що також робить розмовну лексику японської мови надзвичайно цікавою та багатою на нюанси.

Ці вирази допомагають мовцеві більш ефективно й точно висловлювати свої почуття та емоції. Вони використовуються в різноманітних ситуаціях, які можуть сприйматися як позитивні, негативні чи нейтральні, і важливі для збагачення мови та підвищення емоційної виразності японського спілкування. Використання таких виразів може сприяти кращому спілкуванню та розумінню емоційних станів інших людей.

Крім цього, в японській мові існують спеціальні емоційні вирази, які відображають глибші почуття та стани:

Вирази радості та щастя:

よかったです ! (Yokatta desu!) - Я дуже радий/рада!

うれしい ! (Ureshii!) - Я в захваті/радий/рада!

Вирази суму та сорому:

悲しいです。(Kanashii desu.) - Мені сумно.

恥ずかしい！(Hazukashii!) - Я соромлюсь/соромно.

Вирази роздратування та обурення:

いらいらします。(Iraira shimasu.) - Я дратуюся/роздратований.

怒っています。(Okotteimasu.) - Я серджуся/обурений.

Вирази страху та неспокою:

恐いです。(Kowai desu.) - Мені страшно.

心配です。(Shinpai desu.) - Я хвилююсь/нервовий.

2.3. Лексичні запозичення в розмовній японській мові

Після періоду ізоляції від світу, Японія відкрилася зовнішньому світу наприкінці 19 століття. Це сталося внаслідок форсованого відкриття країни іноземними державами, особливо під впливом США та європейських країн. Цей період відомий як Реставрація Мейдзі і приніс значні зміни в японському суспільстві, економіці та культурі.

Відкриття країни призвело до значного припливу в Японію іноземних культурних і технологічних впливів. Це також призвело до великої кількості лексичних запозичень в японській мові з англійської, французької, німецької та інших європейських мов. Наприклад, такі слова, як «телефон» (denwa), «кав'ярня» (kafue), «ресторан» (resutoran) та багато інших стали частиною розмовної японської мови.

У цей період також активно поширювалися ідеї військової сили та імперіалізму, які відіграли важливу роль у формуванні японської національної

ідентичності та політичної системи. Військово-політичні терміни також були запозичені в японську мову, що відображає вплив західних концепцій і підходів. Наприклад, слова «танк» (сенша) і «демократія» (міншу шугі) є прикладами лексичних запозичень, які потрапили в японську мову під впливом західних країн. Ось кілька типів лексичних запозичень та приклади:

Англійські запозичення: Запозичення з англійської мови є одним з найпоширеніших типів у японській розмовній мові. Такі слова зазвичай адаптуються до фонетики та граматики японської мови. Наприклад: コンピュータ (konpyūta - комп'ютер), アイスクリーム (aisukurīmu - морозиво), カメラ (kamera - камера).

Запозичення з китайської мови: Багато слів у японській мові були запозичені з китайської мови впродовж історії. Ці слова часто використовуються в бізнесі, наукових галузях та у формальному мовленні. Наприклад: 電話 (denwa - телефон), 学校 (gakkō - школа), 銀行 (ginkō - банк).

Окрім англійської та китайської, у японській мові можна знайти слова, запозичені з інших мов, таких як французька, німецька, португальська тощо. Наприклад: パン (pan - хліб, від французького "pain"), ガラス (garasu - скло, від португальського "vidro").

Деякі слова були запозичені з індігенних мов, таких як айнська та айну. Ці запозичення зазвичай пов'язані з термінами для природних об'єктів, тварин або культурних понять. Наприклад: シシヤモ (shishamo - вид риби, з айнської мови).

Лексичні запозичення додають розмаїття та глибину японській мові, розширюючи її лексикон та відображаючи вплив різноманітних культурних та історичних контактів.

Запозичені слова в японській мові свідчать про широкий спектр культурних впливів, з якими взаємодіє Японія. Це свідчить про багатство і різноманітність

японського лексикону, а також про його відкритість зовнішньому світу. Такі запозичення мають місце в різних сферах життя, зокрема в культурі, науці, техніці, економіці та ін. Це дозволяє японській мові рефлексувати та адаптуватися до нових концепцій та ідей, збагачуючи таким чином свою виразність та різноманітність.

Такі слова відображають широкий спектр культурних впливів, які взаємодіють з Японією. Це підкреслює багатство та різноманітність японського лексикону та демонструє його відкритість до зовнішнього світу. Запозичення може відбуватися в будь-якій сфері: культурі, науці, техніці, економіці тощо. Цей процес не тільки збагачує мову новими словами, але й допомагає їй адаптуватися до нових концепцій та ідей, роблячи її більш виразною та гнучкою у використанні.

Особливо у сучасному японському мовленні часто зустрічаються слова та вирази, запозичені з міжнародної поп-культури, моди та розваг. Наприклад: アイドル (aidoru - айдол), ファッション (fashion - мода), ドラマ (dorama - драма, серіал).

У зв'язку з швидким розвитком технологій та наукових досягнень, японська мова активно використовує терміни, які були запозичені з інших мов, особливо з англійської. Це стосується, наприклад, комп'ютерних термінів, таких як インターネット (intānetto - Інтернет) або スマートフォン (sumātofon - смартфон).

Японська кухня також включає багато слів, запозичених з інших кулінарних традицій, таких як італійська, китайська та французька. Наприклад: パスタ (pasuta - паста), ラーメン (rāmen - рамен), クレープ (kurēpu - креп).

Запозичення в японській мові не тільки збагачують її словниковий запас, але й дають можливість висловити нові ідеї та поняття, що виникають у сучасному світі. З цієї причини мова більш адаптована до сучасних реалій і потреб спілкування.

Крім того, позика є свідченням постійної динаміки культурного обміну та взаємодії між народами. Вони відображають процеси культурного впливу та взаємовпливу, що відбуваються в сучасному світі. Це сприяє формуванню мовних

стандартів та ідентичності, оскільки вони відображають сучасні потреби та цінності суспільства. Таким чином, запозичення в японській мові відіграють важливу роль у її розвитку та адаптації до сучасних реалій.

2.4. Використання розмовної лексики носіями субкультурних угруповань: аніме, манга, дорама

Використання розмовної лексики носіями субкультурних угруповань, таких як любителі аніме, манга та дорам, відображає їхню специфічну мовну практику та внутрішню культуру. Далі детальніше про використання розмовної лексики в цих субкультурах з прикладами.

Аніме-фанати використовують власну унікальну лексику, що включає терміни, фрази та сленг, що специфічні для аніме-культури. Наприклад, терміни "オタク" (otaku - фанат аніме) та "ヲタ" (wota - фанат музичних гуртів) є загальноновживаними серед аніме-фанатів. Також вони часто використовують слова і вирази, які походять з конкретних аніме-серіалів або жанрів, наприклад "キメ顔" (kimegao - обличчя "при виклику") (Додаток А) або "ガンダム" (Gundam - серія роботизованих бойових машин у науково-фантастичних аніме).

У аніме-серіалах і серіалах часто використовуються спеціальні терміни та вирази, які є характерними для цієї субкультури. Наприклад, термін "セーラー Moon" (Sailor Moon - назва популярного аніме-серіалу про дівчинку-воїна) може бути використаний для опису подібних аніме-серіалів або героїнь, які мають подібні характеристики. Також, в аніме можна почути частіше вживані фрази, які виражають емоції героїв чи ситуації, наприклад, "大丈夫" (daijoubu - все в порядку) або "やれやれ" (yare yare - ой-вей).

Любителі манги також мають свої власні терміни та вирази, що відображають особливості цього медіаформату. Наприклад, слово "吹き替え" (fukikaе - озвучення аніме або манги на іншу мову) або "単行本" (tankōbon - окремий том манги). Крім

того, вони можуть використовувати спеціальні вирази та терміни, які відображають характеристики героїв чи сюжетні лінії конкретних манга, наприклад "ツンデレ" (tsundere - персонаж з початковою вражливою зовнішністю, але зі скритою добротою).

В манга, крім специфічних для цього медіаформату термінів, є лексика, що використовується для опису сюжету, героїв та інших елементів. Наприклад, "バトル漫画" (batoru manga - бойова манга) описує манга про бойові поєдинки, а "萌え" (moe - миле, привабливе) вказує на героїв або сюжетні лінії, які спричиняють відчуття милості чи привабливості.

Для любителів дорам характерні терміни та вирази, які використовуються для опису акторів, сюжетних злочинів та драматичних подій у серіалах. Наприклад, "キャスティング" (kyasutingu - відбір акторів), "演技" (engi - акторська гра) або "泣ける" (nakeru - що розчулює до сліз). Крім того, спеціальні вирази, як "オープニング" (ōpuningu - відкриття) та "エンディング" (endingu - закриття), використовуються для опису музичних композицій, що використовуються в дорамах на початку та в кінці кожного епізоду. "ラブコメ" (rabukome - романтична комедія) вказує на жанр дорами, а "ドラマチック" (doramachikku - драматичний) описує інтенсивні сцени та моменти в серіалах.

У кожній з цих субкультур розмовна лексика відображає їхню специфіку, і використання власних термінів та виразів дозволяє носіям цих субкультур виражати свою приналежність до них, а також розуміти і спілкуватися з однодумцями. Це робить їхню спільноту ще більш живою та згуртованою.

У деяких аніме герої вживають спеціальний сленг або арготичні вирази, які характерні для певних соціальних груп або регіонів. Наприклад, у молодіжних аніме можна почути вирази типу "ヤバい" (yabai - круто, класно) або "ヤッホー" (yaho - вітаю), які є популярними серед підлітків.

Ці приклади демонструють, як використання розмовної лексики в аніме допомагає створити автентичний та живий світ серіалу, підкреслюючи характери героїв, відображаючи їхні емоції та взаємини, а також ілюструючи культурні та соціальні аспекти уявного світу аніме.

Ця особливість аніме відображається не лише в лексиці, а й у специфіці мовленнєвих обертів, міміці та жестах героїв. Наприклад, звичайний обмін вигуками під час бойових сцен або ж підсилення емоцій через особливий інтонаційний акцент. Ці елементи створюють атмосферу, властиву саме даній субкультурі або соціальній групі, підкреслюючи їхню унікальність та специфіку. Таким чином, розмовна лексика в аніме не лише передає певний стиль спілкування, але й допомагає глядачам краще відчувати та розуміти контекст і образи, що розвиваються на екрані.

Автори манги можуть використовувати в мовленні персонажів спеціальні шрифтові стилі, щоб передати їхні внутрішні емоції або акцентувати увагу на певних словах (Додаток В).

У дорамах також часто спостерігається використання спеціалізованого сленгу або регіональних мовних особливостей. Це допомагає створити більш автентичний образ персонажів та їхнього оточення. Крім того, дорама може використовувати мовні елементи для підкреслення соціальних аспектів сюжету, таких як класові відмінності, взаємини між персонажами та їхні емоційні стани.

В цілому, як у манзі, так і в дорамах використання розмовної лексики та мовних особливостей допомагає створити більш живий та реалістичний світ, зміцнюючи іммерсію глядача і розкриваючи глибину персонажів та сюжету.

Висновки до 2 розділу

Розмовна лексика як відображення культурних цінностей: Розмовна лексика в японській мові відображає глибоко укорінені культурні цінності та норми. Вживання певних слів, виразів та фраз може вказувати на певні аспекти японської

культури, такі як повага до старших, відчуття скромності чи аспектів групової гармонії.

Специфічність мовленнєвих звичаїв: Розмовна лексика в японській мові має свої особливості, пов'язані з мовленнєвими звичаями та етикетом. Розмовна лексика та ідентичність: Використання розмовної лексики в японській мові може впливати на формування ідентичності особистості. Відчуття належності до певної соціальної групи чи культурної спільноти може відобразитися у виборі слів та виразів, а також у стилі спілкування.

Еволюція розмовної лексики: Зміни у суспільстві та культурі Японії можуть впливати на еволюцію розмовної лексики. Нові технології, медіа та соціальні тренди можуть призводити до зміни значень слів та виразів, а також до виникнення нових лексичних одиниць. Отже, вивчення впливу розмовної лексики японської мови на ідентичність та культуру японців дозволяє краще розуміти взаємозв'язок між мовою, культурою та особистістю, а також виявляти особливості спілкування в японському суспільстві.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження розмовної лексики в японській мові з'ясувалося, що цей аспект мови є важливою складовою японської культурної спадщини. Розмовна лексика не лише відображає соціальні структури та погляди, але й глибоко впливає на те, як люди спілкуються та розуміють один одного. Такі його характеристики, як система ввічливості, офіційності та неформальності, важливі для правильної контекстуалізації мовленнєвого висловлювання. Крім того, розмовна лексика постійно розвивається під впливом соціальних, культурних і технологічних змін. Вивчення цього аспекту мови допомагає не тільки краще зрозуміти японську мову, але й глибше заглибитися в її культурний контекст. Варто також зазначити, що при використанні розмовної лексики необхідно ретельно враховувати контекст і стосунки між співрозмовниками, щоб уникнути непорозумінь і вживання неприйнятних термінів.

Розмовна лексика в японській мові є важливою складовою культурної спадщини цієї країни. Вона не просто відображає соціальні структури та погляди, але і глибоко впливає на спосіб спілкування та взаєморозуміння між людьми. Її особливості, такі як система ввічливості, офіційності та неформальності, відображають культурний контекст та специфіку японського суспільства.

Така лексика постійно розвивається під впливом соціальних, культурних і технологічних змін, що робить її динамічною та живою. Використання розмовної лексики вимагає не лише знання словникового запасу, але й уважного врахування контексту та стосунків між співрозмовниками. Неправильне вживання термінів може призвести до непорозумінь або навіть образити співрозмовника.

Дослідження розмовної лексики дозволяє краще розуміти психологію та менталітет японців, їхні особливості спілкування та сприйняття світу. Вивчення цього аспекту мови відкриває широкий спектр можливостей для дослідження зв'язку між мовою та суспільством, а також для розробки ефективних методів викладання та вивчення японської мови. Таким чином, розмовна лексика не лише відображає

культурний контекст, але і впливає на нього, роблячи її ключовим аспектом вивчення японської мови та культури.

Інтернет та мобільні технології також суттєво впливають на розвиток розмовної лексики в японській мові, так само, як і в багатьох інших мовах світу. Вони привнесли безліч нових термінів, виразів і скорочень, які використовуються в онлайн-спілкуванні, соціальних мережах та месенджерах. Цей постійний потік нової лексики відображає швидкі технологічні зміни та соціокультурні тенденції, що відбуваються в суспільстві. Завдяки поширенню інтернету та мобільних технологій виникає безліч нових слів, виразів і скорочень, які активно використовуються у повсякденному спілкуванні. Це створює не лише новий словниковий запас, а й відображає зміни у соціальних та культурних практиках. Дослідження цієї лексики допомагає зрозуміти, які теми та явища є актуальними для молоді, як відбувається їхнє спілкування та які цінності вони відображають.

Вивчення нової розмовної лексики в японській мові дійсно є важливою лінгвістичною задачею. Японська мова постійно еволюціонує під впливом суспільних, технологічних та культурних змін. Розуміння цих змін допомагає не лише в покращенні комунікації, а й в глибшому осмисленні японського суспільства та його цінностей. Таке дослідження може відобразити сучасні тенденції, інновації та виклики, з якими стикається японське суспільство, і відтак допоможе збагатити наше загальне культурне та мовне розуміння.

АНОТАЦІЯ

この研究では、日本語における口語表現の特徴について探究します。日常会話において使用されるスラング、俗語、およびその他の非公式な表現の使用に焦点を当て、それらが言語コミュニケーションにどのように影響を与えるかを調査します。特に、文化的、社会的、歴史的な要因が口語表現の形成に与える影響を分析し、これらの要素が言語の多様性と変化にどのように寄与するかを明らかにします。

また、口語表現の重要性や役割についても考察します。口語表現は、日本の文学や大衆文化においても重要な位置を占めており、その反映を文学作品やメディアでどのように見ることができるかを検討します。さらに、インターネットやソーシャルメディアの普及により、口語表現の変化が加速している現代におけるその役割についても議論します。

現代の日本語の例や文献資料に基づいて行われ、口語表現の変化やその社会的な意義についての洞察を提供します。言語学や文化研究の観点から、日本語の口語表現の研究に新たな視点をもたらすことを目指しています。最終的には、これらの研究成果が日本語教育や言語政策の立案にも貢献することが期待されます。

日本語と文化は世界中の研究者から大きな注目を集めており、特に口語表現の特徴を理解することは、日本の文化とそのコミュニケーション習慣をより深く理解し評価するのに役立ちます。

口語表現は多くの場合、書面語とは異なり、この部分の言語を学ぶことは、日本語での実際のコミュニケーション状況をよりよく理解することができます。これは、日常生活、ビジネス、日本への旅行において、実用的な応用があります。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Комарницька, Т.К., & Комісаров. К.Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова (Т.1)*. Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Караман, С.О., Караман, О.В., Плюш, М.Я., Степаненко, М.І., Горошкіна, О.М., Бакум, З.П.Кочеткова А.І. *Сучасна українська мова: Підручник для студентів вищих навчальних закладів: підручник*. Літера ЛТД.
- Шкуратяна, Н. Г., Шевчук, С. В. (2007). *Сучасна українська літературна мова: модульний курс: підручник*. Вища школа.
- Bernabe, M. (2005). *Japanese in MangaLand: Learning The Basics: навчальний посібник*. Токуо: Japan Publications Trading.
- Clarke, H.D.V., Hamamura, M. (2003). *Colloquial Japanese: The Complete Course for Beginners: навчальний посібник*. London: Routledge.
- Frellesvig, B. (2010). *A History of the Japanese Language / Bjarke Frellesvig: навчальний посібник*. Cambridge University Press.
- Hamano S. (1998). *Sound-symbolic system of Japanese: навчальний посібник*. Токуо: Kurosio Publishers.
- Kaneko, A. (2013). *Conversational Japanese: The Right Word at the Right Time: навчальний посібник*. Kanagawa: Tuttle Publishing.
- Neustupny, J.V. (1987). *Communicating with the Japanese: навчальний посібник*. Токуо: Tuttle.
- Okamoto, Sh., Janet, S., Shibamoto, S. (2004). *Japanese Language, Gender, and Ideology: Cultural Models and Real People: навчальний посібник*. USA: Oxford University Press.
- Peter Constantine. (1994). *Japanese Slang: Uncensored: навчальний посібник*. Токуо, Japan: Yenbooks.
- Rif, C. (2018). *Japanese gender language: Perception of norm breaking speech styles: навчальний посібник*. Lund University, Centre for Languages and Literature.
- Seiichi Makino, Michio Tsutsui. (2018). *A Dictionary of Basic Japanese Grammar: навчальний посібник*. Токуо, Japan: The Japan Times.

Shoji, K. (2015). *Japanese Core Words and Phrases: Things You Can't Find in a Dictionary: навчальний посібник*. Kodansha International.

Sue, A., Kawashima. (2013). *A Dictionary of Japanese Particles: навчальний посібник*. New York, NY: Kodansha USA.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

Додаток В

